

T.C.
BAŞBAKANLIK
Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

Sayı : 31026911-13887
Konu : Afet Tehlike Haritaları hk.

24.06.2015

..... VALİLİĞİNE
(İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü)
GENELGE
2015 / 5...

5902 sayılı “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” ile kurulmuş olan Başkanlığımız, afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetlerin ülke düzeyinde etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması ve olayların meydana gelmesinden önce hazırlık ve zarar azaltma, olay sırasında yapılacak müdahale ve olay sonrasında gerçekleştirilecek iyileştirme çalışmalarını yürüten kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması ve bu konularda politikaların üretilmesi ve uygulanması hususlarını kapsayan çalışmalar yürütmektedir.

Afet ve acil durumlara ilişkin ülkemiz tecrübeleri ve politikaları özellikle afet anı ve sonrası çalışmalara odaklanmış durumda iken, Başkanlığımızın kuruluşu ile birlikte afet öncesi risk azaltma odaklı yaklaşımlar ile çalışmalar bu noktada yoğunlaşmaya başlamıştır. Risk azaltma çalışmalarının temelini ise afet risklerinin analizi ve değerlendirmesi oluşturmaktadır.

Afet risk değerlendirme çalışmaları için öncelikle afet tehlikelerinin belirlenerek haritalanması gerekmektedir. Bu hususta; 5902 sayılı Kanunun; 18 inci Madde, 2 nci Fıkra (a) bendi “İlin afet ve acil durum tehlike ve risklerini belirlemek, afet ve acil durum hazırlıklarını yapmak” hükmünü amirdir.

Ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde afet tehlikelerinin belirlenmesi ve haritalanması, karar verici ve uygulayıcı mekanizmaya doğru, hızlı, güvenilir ve güncel sonuçları aktarması açısından önemlidir. Afet tehlikelerinin haritalanmasında, yapılan çalışmanın amacı ve ölçeği önem kazanmaktadır. Bu kapsamda, afet tehlike haritaları; afet öncesi, sırası ve sonrası planlama, mekânsal planlama, risk transferi (sigortalama vb.), mühendislik yapılarının dizaynı vb. amaçlar için hazırlanabilmektedir.

Üretilen haritanın ölçeği, altlık olarak kullanılacağı çalışmanın amacına uygun olarak belirlenmelidir. Amaca uygun olarak belirlenecek ölçek, tehlike haritalarının üretiminde kullanılacak verileri ve analiz yöntemlerini de değiştirmektedir. Ölçek küçüldükçe nispeten daha az veri ile yapılabilecek zonlama çalışmaları, harita ölçeği büyüdükçe daha detaylı ve nitelikli verilere olan ihtiyacı doğuracaktır. Diğer bir deyişle, küçük ölçeklerden, büyük ölçeklere doğru geçişte, alansal küçülmeye koşut olarak, özellik/parametre ayrıntısında artış söz konusu olmakta, bu durum da beraberinde fazladan veri gereksinimi getirmektedir. Özellikle ayrıntılı çalışmalarda jeoteknik verilerin (deprem kayıtları, malzeme özellikleri vb.) ve meteorolojik (yağış, kar vb.) verilerin de envanter içerisinde yer alması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenlerle, afet tehlike haritalarının üretiminde, genelden özele doğru giden bir yaklaşım benimsenmiş durumdadır.

Afet tehlikelerinin belirlenmesi ve haritalanması çalışmalarında sırasıyla, olmuş afetler için envanter hazırlama, duyarlılık ve tehlike haritalama çalışmaları yapılacaktır. Başkanlığımızca, illerin kendi afet tehlikelerini tespit etmek amacıyla yapmış oldukları çalışmalarda aynı veya benzer yaklaşımları kullanmaları ve ürünleri belirli standartlar dahilinde oluşturmaları için heyelan, kaya düşmesi ve çığ afetlerinin tehlike haritalarının oluşturulmasına

dair kılavuzlar hazırlanmıştır. İllerinde heyelan, kaya düşmesi ve çığ afeti tehlikesi bulunanlar Ek-1 ve Ek-2 de yer alan kılavuzlardan faydalanarak ilgili afet türleri için 1/25.000 ölçekte envanter oluşturma, duyarlılık ve tehlike analizi çalışmalarına başlayacaklardır. Söz konusu çalışmaların sonuç çıktısı olarak heyelan, kaya düşmesi ve çığ afetleri için afet tehlike haritalarının üretilmesi hedeflenmektedir.

Bu amaca yönelik olarak 2015 yılı sonuna kadar yapılması gereken iş ve işlemleri tanımlayan idari ve teknik süreçler aşağıda belirtilmiştir;

İdari süreç :

1. Her bir İl Müdürlüğü doğal afet tehlikelerini belirlemek üzere Planlama ve Zarar Azaltma Şube Müdürü başkanlığında; Jeoloji, Jeofizik ve Harita Mühendislerinden oluşan “**İl Afet Tehlike Haritaları Hazırlama Komisyonu**” teşkil edilecektir. Komisyon, yukarıda bahsi geçen afet türleri ile ilgili olarak, gerekirse arazi çalışmaları da yaparak envanter toplama çalışmalarını tamamlayacaktır.
2. Komisyon, verilerin elektronik ortama aktarılması, duyarlılık ve tehlike analizlerinin yapılmasından da sorumludur.
3. Bahsi geçen afet türleri ile ilgili olarak, Ek-3, Ek- 4 ve Ek -5 ‘te yer alan rapor formatlarına uygun raporlar hazırlanacaktır.
4. Rapor komisyon tarafından imzalanacak ve il müdürü tarafından onaylanacaktır. Rapor eki haritalar, komisyon başkanı ve üyelerince paraflanacaktır.
5. Onaylanan raporlar ve haritalar, basılı ve elektronik ortamda (raporlar; PDF formatında, haritalar; GeoTIFF (tiff, tif) vb. raster formatta renkli olarak 1’er takım Başkanlığa iletilecektir. Başkanlık rapor ve haritaların kılavuzlara uygunluğunu kontrol ederek, düzeltme isteyebilecektir.

Teknik süreç :

1. Olmuş heyelan, kaya düşmesi ve çığ olayları kayıt altına alınıp envanter haline getirilecektir.
 - a- Öncelikle büro çalışmaları yapılarak bahse konu afet türlerinin iliniz genelinde mevcut olup olmadığı, daha önce oluşmuş ise hangi alanlarda oluştuğu tespit edilecektir.
 - b- Bu afet türlerinin geçmişte meydana geldiği alanlar, sınırları, türü, aktivitesi, oluşum zamanı ve fiziksel özellikleri ile ilgili sağlıklı envanter verisi gerekirse arazi çalışmaları da yapılarak oluşturulacaktır.
 - c- Envanter oluşturma çalışmalarında, olayın etkilediği alanın sınırları (kılavuzlarda tanımlandığı şekilde) 1/25,000 ölçekli topoğrafik haritalara ve ilgili öznitelik verileri ise kılavuzlarda tanımlanmış olan envanter formlarına aktarılacaktır. Her bir olmuş heyelan, kaya düşmesi ve çığ olayının sınırlarını gösteren bir envanter haritası ve envanter formu oluşturulacaktır. Ayrıca, her bir olay için mümkünse karşı cephesinden ve sınırların tamamını kapsayacak şekilde en az bir fotoğraf çekilerek dijital ortamda arşivlenecektir.
 - d- Bu veriler, coğrafi veri olarak dijital ortama aktarılacaktır. Veri tabanı oluşturularak, analize hazır hale getirilecektir.
 - e- Aynı envanter verileri Başkanlık bünyesinde yer alan Afet Yönetim ve Karar Destek Sistemine (AYDES) de aktarılacaktır.
 - f- Envanter oluşturma çalışmaları bir sefere mahsus olmayıp, bu çalışma öncesinde il genelinde olmuş olaylar kayıt altına alınıp ilk envanter oluşturulduktan sonra, düzenli olarak yeni olayların gelişimine bağlı olarak ilgili tüm kayıtlar güncellenecektir.

2. Duyarlılık analizleri yapılacaktır.
- Duyarlılık haritaları her bir afet türü için kılavuzlarda tanımlanan yöntemler dikkate alınarak, ayrı ayrı üretilecektir.
 - İl genelinde toplanan envanter verileri de dikkate alınarak her bir afet türünün oluşumunda etkili parametreler kılavuzlar dikkate alınarak belirlenecektir.
 - Her afet türünün oluşumunda etkili olduğu belirlenen parametrelerin haritaları 1/25,000 ölçekte üretilecektir.
 - Üretilecek veya kullanılacak haritaların datumu ED-50, harita projeksiyonları ise UTM (Gauss Kruger) olacak ve analize sokulacak her türlü raster haritanın hücre çözünürlüğü aynı olacak ve analizlerde hücrelerin çakışması sağlanacaktır.
 - Üretilecek haritalarda, duyarlılık zonları, çok düşük, düşük, orta, yüksek ve çok yüksek olarak toplam beş sınıfta oluşturulacaktır.
 - Haritaların çıktılarında, afet türünü ve analiz adını belirten başlık, ölçek, coğrafi yön, datum, koordinat sistemi ve lejand yer alacaktır.

Bu kapsamda; heyelan, kaya düşmesi ve çığ afetleri için duyarlılık ve tehlike zonlamalarının altlıklarını oluşturmak üzere envanter toplanması ve veri tabanlarına aktarılması çalışmalarının bu genelge çerçevesinde yürütülmesi, bu genelgenin ilgili tüm kurum ve kuruluşlara duyurulması hususunda bilgi alınmasını ve gereğinin buna göre ifasını rica ederim.

Prof. Dr. Numan KURTULMUŞ
Başbakan Yardımcısı

Ek :

- 1.Kütle Hareketleri Tehlike Haritaları Hazırlama Kılavuzu (2 Adet)
- 2.Çığ Tehlike Haritaları Hazırlama Kılavuzu (2 Adet)
- 3.Heyelan Duyarlılık Raporu Formatı (10 sayfa)
- 4.Kaya Düşmesi Duyarlılık Raporu Formatı (9 sayfa)
- 5.Çığ Duyarlılık Raporu Formatı (9 sayfa)

Dağıtım :

-81 İl Valiliğine
(İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü)